

Бондаренко Неллі Володимирівна —

кандидат педагогічних наук, старший науковий співробітник, старший науковий співробітник відділу навчання української мови та літератури Інституту педагогіки НАПН України. Коло наукових інтересів: методика навчання української мови, програмотворення, підручникотворення.

e-mail: nelly.bondarenko@ukr.net

Косянчук Сергій

Володимирович —

кандидат педагогічних наук, старший науковий співробітник відділу дидактики Інституту педагогіки НАПН України. Коло наукових інтересів: теорія освіти і навчання, програмотворення, психодидактика.

e-mail: 358svk@bigmir.net

УДК 373.5:371.214:(811.161.2:371.315)

РЕФОРМУВАННЯ НАВЧАЛЬНИХ ПРОГРАМ: БІЛЬШЕ ЗАПИТАНЬ, НІЖ ВІДПОВІДЕЙ

У статті розглянуто проблему створення навчальних програм, що є основою освітньої реформи в Україні. Обґрунтовано необхідність розвитку програмотворення як наукового підґрунтя реформи навчальних програм. Проаналізовано вітчизняний досвід і стан програмотворення. З'ясовано причини неналежної якості навчальних програм. Зроблено застереження від прорахунків на майбутнє. Спрогнозовано доцільність запозичень з проекцією на українську реальність і прийдешність. Визначено умови позитивних зрушень у теорії і практиці програмотворення.

Ключові слова: освітня реформа; програмотворення; навчання української мови.

Постановка проблеми. Світові процеси глобалізації й інтеграції, перевиробництво інформації, зростання мобільності призводять до стрімкого оновлення знань за рахунок збільшення їх обсягу. Частина втрачає свою актуальність ще до того, як учень встигає їх засвоїти. Застарілі знання продукують непотрібні уміння й навички. А це породжує кризові явища в освіті, невідповідність її новим реаліям. Тому суспільство потребує удосконалення змісту і технологій навчання, пошуку й розроблення нових, більш ефективних і результативних.

Україна перебуває на етапі фундаментальної освітньої реформи. Реформатори завжди прагнули, щоб учні вивчали більше й засвоювали краще, щоб школа вчила їх нового й по-новому, і вимагали результатів кращих, ніж попередні. Питання «*що повинні знати і вміти учні у результаті відвідування школи*» сьогодні становить неабиякий інтерес. Освітньому результаті стали приділяти більше уваги. Природа навчання, як конструктивний

інтелектуальний і соціальний процес, починає враховуватись у різних моделях навчальних програм. Центр ваги переноситься із запам'ятовування фактів на застосування знань, умінь і навичок.

Започаткована в Україні реформа освіти передбачає зміну освітньої парадигми з предметно- на особистісно й компетентісно орієнтовану. Її суть полягає не в передачі учням готових знань, а в формуванні життєво важливих компетентностей на основі необхідних відомостей, набуття ними досвіду застосування знань, самореалізації й саморозвитку відповідно до нахилів і здібностей кожного. Водночас навчально-виховний процес зосереджується на знаннях і навичках, що перевіряються й оцінюються без урахування здатності учня застосовувати їх практично з огляду на досвід, ціннісні орієнтації, ставлення, вміння адаптуватися до зміни обставин та інші якості, які формують компетентність особистості.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. «Програма будь-якого шкільного предмета – це частка культури нації», – стверджував відомий науковець Борис Степанишин. Попри застереження щодо предметного егоїзму державну мову й математику дослідники міжнародного рівня відносять до основних, пріоритетних предметів і наголошують на необхідності виходу за межі матеріалу, викладеного вчителем на уроці.

З фундаментальними змінами в освітянському мисленні приходять державницьке розуміння української мови як віддзеркалення національного буття й культури, її ролі й місця в суспільстві без мовного рабства, важливості вивчення й повсюдного використання.

З огляду на потреби практики теоретичні питання програмотворення принагідно досліджували і впроваджували їх результати науковці-фахівці з різних предметів: Н. В. Бондаренко, М. І. Бурда, З. Валдмане (Латвія), Л. С. Ващенко, Л. П. Величко, М. В. Головка, Т. М. Засекіна, І. В. Іванюк, Г. Д. Клочек, Ю. І. Ковалів, С. В. Косянчук, Ж. О. Кошкіна, С. В. Кульчицький, Л. І. Курач, О. І. Локшина, О. І. Ляшенко, Л. І. Мацько, О. В. Овчарук, В. Г. Редько, О. М. Топузов, Г. Хостенс (Бельгія) та ін.

Однак у галузі розроблення навчальних програм досі більше запитань, ніж аргументованих відповідей. Дослідження свідчать про те, що в школі учні здобувають лиш незначну частину від очікуваних знань; чимало з них мають хибне уявлення про галузь знань, яку викладали їм учителі. Учні не завжди вивчають те, чого від них вимагають учителі, а натомість створюють свої власні структури знань. Причина кориниться в недоліках традиційних програм, їх недостатній якості, інерційності та труднощах реалізації. Це, зокрема, незрозумілість перспектив розвитку й реформування освітньої сфери; складність розроблення концептуально нових навчальних програм; нецілісність програм; орієнтація на засвоєння готових знань; ускладненість, переобтяженість теорією; брак уваги до змісту мовленнєвої діяльності; обмежені можливості вчителів впливати на розроблення навчальних програм та на їх якість; підміна завдань реалізації програм підготовкою учнів до тестувань (ЗНО); розбіжність програмових вимог і критеріїв оцінювання навчальних досягнень учнів.

Усе це свідчить про неабияку *актуальність проблеми реформування навчальних програм* – наріжного каменя змін в освітній сфері. Важливість проблеми підсилюється й тим, що недоліки навчальних програм негативно позначаються на якості та ефективності підручників.

Розв'язанню проблем, на нашу думку, сприятимуть: вивчення світового досвіду програмотворення; концептуально нове бачення навчальних програм; побудова навчальних програм на компетентісних засадах з урахуванням десяти найважливіших життєтворчих компетентностей; оптимальний обсяг змісту; надання змісту навчання багатомірності та органічної єдності; відповідне переформатування структури; доцільне структурування навчального матеріалу; неперервність процесу розроблення й оновлення навчальних програм; перехід від проектного до процесного мислення у розробленні навчальних

програм; ефективна наукова, управлінська й кадрова політика в галузі реформування навчальних програм.

Формулювання цілей статті. Мета статті – окреслити коло актуальних питань програмотворення, обґрунтувати перспективи розвитку програмотворення як наукового підґрунтя реформи навчальних програм.

Виклад основного матеріалу. Термінологічне словосполучення *навчальна/освітня програма* не має чіткого визначення навіть у професійному середовищі освітян. У британській та американській освітніх системах навчальна програма (*curriculum*) традиційно розглядається як програма навчання (*program of studies*). Вона описує переважно різні навчальні програми з конкретних предметів за класами разом із процедурою їх викладання. У період інтенсивних реформ навчальних програм саме ці дві її моделі увійшли в різні версії та варіанти освітніх програм залежно від політичної системи та її чинників.

Розроблення навчальних програм має спиратися на стратегію, що базується на загальноприйнятій національній освітній політиці, ґрунтуватися на науковій основі та експертних оцінках. Цей процес потребує розвитку теорії і практики програмотворення, вміння оперування наявними знаннями й досвідом, постійного здобування нових знань, залучення кращого досвіду інших країн, генерування і втілення власних ідей на національному рівні.

Україна має значний *досвід розроблення навчальних програм*. На різних історичних етапах функціонування школи пропонувалися різні, часом суперечливі за характером, змістом, структурою і засадничими принципами проекти програм з української мови. Їх заполітизували й позбавляли заідеологізованості; увідповіднювали досягненням лінгвістичної й педагогічної наук; уточнювали термінологію; вводили одні відомості й вилучали інші; скорочували й розширювали у зв'язку зі зміною кількості годин у Базовому навчальному плані; перерозподіляли матеріал у межах розділу, класу та між класами; посилювали практичну спрямованість; подавали матеріал із розвитку мовлення в більш систематизованому вигляді аж до окремого розділу; застосовували різні підходи до подання фактів і явищ мови; вносили корективи у зв'язку з потребами практики й суспільними процесами. Однак попри зміни провідні принципи, покладені в основу навчальних програм з української мови для середньої і старшої ланки, залишалися тими самими.

Остання реформа навчальних програм в Україні відбулася понад десятиліття тому і стосувалася впровадження дванадцятирічного терміну навчання. Якісні зрушення у програмотворенні ініціювали Міністерство освіти і науки України й Академія педагогічних наук України. За підтримки фонду «Відродження» та інших міжнародних організацій у грудні 2003 року було проведено заходи для розробників навчальних програм із залученням провідних вітчизняних науковців і фахівців світового рівня. Результатом стали програми 2005 року, що докорінно відрізнялися від попередніх. В їх основу було покладено прогресивні ідеї, частина яких не втратила своєї значущості й досі. Вони розвинулись і набули нової якості. Так, починаючи з 2005 року у програмах з української мови по-новому розв'язувались питання визначення мети, завдань і змісту. Чітко окреслилося практичне спрямування. Викристалізувалась і усталилась оптимальна структура змісту, що включає чотири змістові лінії – мовну, мовленнєву, соціокультурну та діяльнісну (стратегічну). Вона охоплює увесь спектр мовної, мовленнєвої, пізнавальної діяльності й забезпечує її предметність (зміст), технологічний бік, а також формування ціннісної матриці особистості. Вагомим здобутком стало вичерпне структурування мовленнєвої діяльності за всіма чотирма її видами й акцентування уваги на читанні, яке досі було білою плямою в навчанні мови. Соціокультурна змістова лінія узаконила опанування української мови на основі текстів різної тематики як природного середовища функціонування мовних одиниць

і зразків майбутніх висловлень учнів. Проблематика соціокультурної змістової лінії вийшла за рамки етнокультурології і значно розширила свій спектр.

Відтоді програмотворенню, як надважливому складникові освітньої політики, не приділялась окрема увага. Подальша робота над програмами здійснювалася в річищі їх удосконалення, розвантаження, спрощення й оновлення.

Цьогоріч на хвилі демонополізації фахового середовища до процесу оновлення деяких програм було залучено осіб, чий досвід знаходиться в інших площинах. Так, мала місце спроба прибрати з програми для основної школи всі змістові лінії або принаймні соціокультурну (тобто знищити її структуру). Як зразок для уніфікації нам було надіслано проект програми для 5–9 класів, де змішано матеріал мовної, мовленнєвої та соціокультурної змістових ліній; довільно переставлено розділи, що призведе до вивчення невідомого через невідоме; зруйновано структуру мовленнєвої змістової лінії, з якої зникли всі види мовленнєвої діяльності, а саму її перетворено на випадковий набір завдань з підручника; вилучено цікаві учням види робіт (твір-оповідання про випадок із життя у 5-му класі) тощо. На шкоду мовленнєвому розвитку учнів і всупереч логіці з початку на кінець року перенесено пропедевтичний курс «Синтаксис. Пунктуація» у 5-му класі. У разі легалізації це зведе нанівець ефективність вивчення розділу. Адже саме завдяки йому мовленнєва діяльність п'ятикласників упродовж року здійснювалася на реченнєвій (читає – комунікативній) основі, бо речення є одиницею спілкування; діти вчилися правильно будувати речення і ставити розділові знаки, спілкуватися.

Напівформальна процедура громадського обговорення таких «проектів» у середовищі перевантажених підготовкою до ЗНО кінцевих користувачів легалізує їх, підмінюючи фахову експертизу. Нерозрізнення понять *змістові лінії*, *групи ключових компетентностей* та *тематичні блоки* («Екологічна безпека і сталий розвиток», «Здоров'я й безпека» та ін.) спричинили термінологічну плутанину в частині програм для основної школи.

Реформуючи й упроваджуючи навчальні програми, важливо знати і враховувати досвід успішних країн і світові тенденції у цій царині. Аналіз дасть можливість: зрозуміти, які є моделі навчальних програм, їх переваги й недоліки; з'ясувати, чому конкретна модель навчальної програми (*curriculum*) спрацьовує в одній освітній системі, а з іншою вона несумісна; як це пов'язано з культурними і соціальними характеристиками суспільства; яка освітня політика стимулює, а яка гальмує позитивні зміни; звідки й чому надходять зовнішні імпульси, які вони та як впливають на процес реформування програми.

Перспективним різновидом є *рамкова навчальна програма* – всеохоплюючий документ, де визначено й описано загальні освітні цілі, цілі навчання конкретних предметів або інтегрованих курсів; встановлено загальні принципи, за якими розроблятиметься розгорнута програма. Це дає змогу делегувати розроблення навчальних програм місцевим органам освіти, окремим навчальним закладам і самим учителям, але тільки за умови запровадження технологій програмотворення у їх професійно-фахову підготовку – починаючи з вищих навчальних закладів. Модель рамкової навчальної програми, яку було частково впроваджено у скандинавських країнах у 90-ті роки минулого століття, становить інтерес як один із можливих шляхів піднесення якості освіти в аспекті децентралізації. Модель програми *на базі результатів* акцентує увагу на тому, *що* саме повинні *засвоїти* і *чого навчитися* учні в результаті опанування предмета. Документ цілеспрямовує процес навчання завдяки точнішому описові очікуваних результатів. Ця модель програми складається з опису цілей, яких треба досягти, докладного переліку знань, умінь і навичок, якими мають оволодіти учні на кожному етапі навчання. Модель програми на базі результатів розвинулась у навчальну програму *на базі стандартів*.

Окремого розгляду потребують програми з державної мови для шкіл з мовами навчання національних меншин. Помилково уніфікувати їх з українською як рідною, хоч мета вивчення однакова – вільне володіння мовою. Для меншин необхідний більш інтенсивний

практико-орієнтований курс з концентрування уваги на подоланні специфічних труднощів засвоєння мови в усіх ланках навчання. Об'єктивні відмінності в змісті й структуруванні навчального матеріалу зумовлені також різною кількістю годин на вивчення мови як рідної і державної.

Немає єдино визнаного типу навчальної програми, який задовольняв би всіх. Використовують різні їх моделі й варіанти, скориговані, змінені й пристосовані до місцевих умов з урахуванням національних особливостей і пріоритетів. Та попри розбіжності в програмах різних видів простежуються схожі тенденції в їх реформуванні. Безвідносно до того, яку модель навчальної програми вибрано, *в центрі всіх реформ стоїть питання про те, що і в якому обсязі вивчають учні та яких результатів досягають.*

На виконання наказу МОН України № 451 від 22. 03. 2017 року «Про розроблення навчальних програм для старшої школи» робоча група (Бондаренко Н. В., керівник авторського колективу; Косянчук С. В.; учитель-методист вищої категорії, учитель української мови і літератури гімназії №178 м. Києва Кононенко В. Л.) розробила проект навчальної програми з української мови для 10-11-их класів ЗНЗ з російською мовою навчання.

Укладачі програми прагнули реалізувати основні вимоги новітньої реформи загальноосвітньої школи, звернувши особливу увагу на компетентнісну спрямованість навчання та імплементацію основних положень концепції Нової української школи (2016). Програма складається з пояснювальної записки і власне програми. У пояснювальній записці доведено значущість засвоюваного у всебічному розвитку особистості й життєтворенні нею власної долі; розкрито методологічні засади курсу. Схарактеризовано наукові підходи до його побудови, основні принципи; сформульовано мету й завдання; визначено вимоги до змісту, структури і формату; обґрунтовано їх загалом і за складниками; вказано на зв'язок між ними; спрогнозовано результати засвоєння змісту за кожним зі складників; окреслено вимоги до застосовуваних педагогічних технологій; з'ясовано особливості організації навчально-виховного процесу з огляду на зміну освітньої парадигми; доцільно розподілено навчальний час; надано загальні рекомендації щодо роботи за програмою.

Не випускаючи з уваги неперервності цілей, укладачі осучаснили, модифікували їх, скоригували пріоритетність окремих компонентів щодо навчання української мови старшокласників в умовах профільного навчання.

Автори програми враховували тенденцію до визначення цілей, пов'язаних із формуванням ключових компетентностей особистості. Вони проявляються в здатності задовольняти особисті й соціальні потреби, ефективно діяти й виконувати поставлені завдання, оперативно відповідати на виклики сьогодення й прогностично мислити. У концепції Нової української школи виокремлено *десять* таких *наскрізних компетентностей*, які формуються на уроках з усіх предметів. У Загальноєвропейських рекомендаціях з мовної освіти йдеться про складну багатокомпонентну комплексну компетентність (її ще називають життєтворчою), яку застосовують інтегровано. Підхід до формування компетентностей визначається залежно від їх ролі у мовній освіті, де суто предметні знання, уміння й набутий досвід з конкретної мови разом із загальнонавчальними вміннями діють у ширшому діапазоні, виконуючи наскрізну міжмовну роль.

Покладені в основу реформування освіти *десять* ключових компетентностей формуються через зміст освіти, розроблений з урахуванням сучасних підходів, загальнодидактичних і методичних принципів, законів і закономірностей. **Зміст навчання** української мови у 10-11-их класах *розроблено на основі* таких *підходів*: *аксіологічного, компетентнісного, особистісно орієнтованого та діяльнісного.* Перший забезпечує ціннісну матрицю опанування мови. Другий скеровує навчально-виховний процес на формування в учнів ключових і предметних компетентностей. Третій – на всебічний розвиток і саморозвиток учня як суб'єкта пізнання і навчальної діяльності з урахуванням

його пріоритетів і здібностей. Четвертий підхід спрямовує навчально-виховний процес на опанування учнями різних видів діяльності, у яких вони здобувають знання, набувають умінь і навичок, досвіду взаємодії з іншими людьми, суспільством і світом.

Новаційна суть навчальної програми передбачає надання пріоритетності забезпеченню реальних життєтворчих потреб особистості. Це потребувало зміни системи координат і побудови курсу від очікуваних результатів до змісту, який мають засвоїти учні, щоб їх досягти. У цьому полягає відмінність нової програми від традиційної з лінійною залежністю між змістом і обумовленими ним вимогами до рівня навчальних досягнень учнів. Зміною філософії програми пояснюється перше місце графі «Очікувані результати навчально-пізнавальної діяльності учнів».

Компетентнісна орієнтація курсу, а також закладений у Державному стандарті базової і повної середньої освіти чотиривимірний поділ його змісту зумовив структурування програми за чотирма взаємозв'язаними **змістовими лініями** – *мовною, мовленнєвою, соціокультурною та діяльнісною (стратегічною)*. Перші дві лінії у старшій школі тяжіють до об'єднання, і в 11-му класі вони зливаються в одну – *мовно-мовленнєву*. **Зміст**, який належить засвоїти учням, щоб досягти бажаних результатів, *розподілено на інваріантний та варіативний*. Інваріантний змістовий компонент містить перелік десяти груп універсальних ключових компетентностей. Вони стосуються всіх чотирьох змістових ліній програми, які розподілено на **крізьмовні** (мовна, мовленнєва) та **наскрізні** (соціокультурна та діяльнісна, або стратегічна). В 11-му класі варіативний змістовий компонент включає три змістові лінії – об'єднану крізьмовну мовно-мовленнєву та дві наскрізні – соціокультурну і діяльнісну (стратегічну). Радикально змінено формат програми.

Основний зміст опанування української мови в 10-11-их класах ЗНЗ з російською мовою навчання становить *мовленнєва діяльність* старшокласників на основі комплексного практико-орієнтованого засвоєння ними *комунікативно-стилістичних якостей зразкового мовлення* – змістовності, правильності, точності, логічності, чистоти, виразності, багатства, доречності й ефективності. Старшокласники вчитимуться також *основ публічного мовлення* – ефективної комунікації, мистецтва побудови й оприлюднення досконалого висловлення, що вкрай важливо кожному для успішної соціалізації та професійного зростання. Курс старшої школи закінчується узагальненням і систематизацією найважливіших відомостей і підготовкою до ЗНО.

Висновки і перспективи подальших досліджень. Розроблення й оновлення навчальних програм – складний неперервний процес, результатом якого є перманентний невикінчений продукт. Його створення під силу тільки підготовленим, високоосвіченим і досвідченим професіоналам-фахівцям із досвідом практичної роботи, експертам, добре обізнаним у теорії й технології програмотворення. Адже воно потребує вмінь аналізувати, здійснювати ретроспекцію, знати помилки попередників, небажані наслідки і уникати їх, прогнозувати, моделювати, проектувати, конструювати освітній простір, освітньо-розвивальне середовище зі свого навчального предмета. Надалі ця основа конкретизуватиметься, доповнюватиметься і поглиблюватиметься. Особлива відповідальність покладається на розробників інтегрованих курсів.

Щоб нинішня освітня реформа була успішною, а програми дійсно вносили якісні зміни у навчання всіх предметів і насамперед державної мови, уже тепер слід готуватися до здійснення заходів прогностичного характеру, планувати роботу на близьку й далеку перспективу. Вже сьогодні зусилля науковців і практиків слід зосередити на таких питаннях: аналіз ходу (процесу) запровадження нових навчальних програм у загальноосвітніх навчальних закладах; перспективне планування й розроблення наступних заходів; дослідження потенційних напрямів програмотворення і моделей навчальних програм; розв'язання дискусійних питань щодо української моделі розвитку навчальних програм, їх філософії, наукових засад, змісту, структури, формату; розроблення технологій укладання навчальних програм; фахова

підготовка майбутніх розробників навчальних програм; прогнозування освітніх потреб і вимог прийдешнього до освіти загалом і навчальних програм зокрема.

Автори сподіваються, що навчальна програма з української мови для 10-11-их класів ЗНЗ з російською мовою навчання позитивно вплине на якість мовної освіти старшокласників; простимулює творчі пошуки вчителів; що вона буде успішно впроваджена у навчально-виховний процес і конструктивно поцінована, у результаті чого її можна буде доопрацювати і подбати про належне науково-методичне забезпечення.

Використані джерела

1. Бондаренко Н. В. Зміни в програмі з української мови для 10-11 класів та перспективи програмотворення / Н. В. Бондаренко, С. В. Косянчук // Дивослово. – 2016. – №7–8. – С. 23–27.
2. Бондаренко Н. В. «Перезавантаження» програм з мови: стан, виклики, перспективи / Н. В. Бондаренко // Дивослово. – 2015. – №7–8. – С. 14–17.
3. Громадське обговорення – 2017 : Українська мова для шкіл з російською мовою навчання. 10-11 // Офіційний сайт Міністерства освіти і науки України. – Режим доступу: <http://mon.gov.ua/citizens/zv%E2%80%99yazki-z-gromadskisty/konsultacziyi-z-gromadskisty/gromadske-obgovorennya-2017.html>
4. Нищета В. А. Технологія життєтворчих проєктів у шкільній філологічній освіті / В. А. Нищета // Українська мова і література в школі. – 2010. – №1. – С. 17–20.
5. Нова українська школа. Концептуальні засади реформування середньої школи [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://mon.gov.ua/activity/education/zagalna-serednya/ua-sch-2016/konczepczya.html>

References

1. Bondarenko N. V. Zminy v prohrami z ukrainskoi movy dlia 10-11 klasiv ta perspektyvy prohramotvorennia / N. V. Bondarenko, S. V. Kosianchuk // Dyvoslovo. – 2016. – #7–8. – S. 23–27.
2. Bondarenko N. V. «Perezavantazhennia» prohram z movy: stan, vyklyky, perspektyvy / N. V. Bondarenko // Dyvoslovo. – 2015. – #7–8. – С. 14–17.
3. Hromadske obhovorennia – 2017 : Ukrainska mova dlia shkyl z rosiiskoiu movoiu navchannia. 10-11 // Ofitsiyni sait Ministerstva osvity i nauky Ukrainy. – URL: <http://mon.gov.ua/citizens/zv%E2%80%99yazki-z-gromadskisty/konsultacziyi-z-gromadskisty/gromadske-obgovorennya-2017.html>
4. Nyscheta V. A. Tehnolohiia zhyttietvorchykh proektiv u shkilnii filolohichnii osviti / V. A. Nyscheta // Ukrainska mova i literatura v shkoli. – 2010. – #1. – С. 17–20.
5. Nova ukrainska shkola. Kontseptualni zasady reformuvannia serednioi shkoly. – URL: <http://mon.gov.ua/activity/education/zagalna-serednya/ua-sch-2016/konczepczya.html>

Бондаренко Н. В.,

*кандидат педагогических наук, старший научный сотрудник отдела обучения украинскому языку и литературе Института педагогики НАПН Украины,
e-mail: nelly.bondarenko@ukr.net*

Косянчук С. В.,

*кандидат педагогических наук, старший научный сотрудник отдела дидактики Института педагогики НАПН Украины,
e-mail: 358svk@bigmir.net*

РЕФОРМИРОВАНИЕ УЧЕБНЫХ ПРОГРАММ: БОЛЬШЕ ВОПРОСОВ, ЧЕМ ОТВЕТОВ

В статье рассмотрена проблема создания учебных программ – основы реформы образования в Украине. Авторами обоснована необходимость развития теории создания учебных программ как научного фундамента их реформирования. Проанализированы

отечественный опыт и состояние создания программ с учетом тенденций в образовании. Определены причины неудовлетворительного качества учебных программ. Сделаны предостережения от просчетов в будущем. Спрогнозирована целесообразность заимствований с проекцией на украинскую реальность и будущность. Определены условия положительных сдвигов в теории и практике создания программ.

Ключевые слова: реформа образования; теория создания учебных программ; обучение украинскому языку.

Bondarenko N.,

Candidate of Pedagogical Sciences, senior researcher, senior researcher of the Ukrainian Language and Literature Teaching Department of the Institute of Pedagogy of the NAES of Ukraine,

e-mail: nelly.bondarenko@ukr.net

Kosianchuk S.,

Candidate of Pedagogical Sciences, senior researcher of the Didactics Department of the Institute of Pedagogy of the NAES of Ukraine,

e-mail: 358svk@bigmir.net

CURRICULUM REFORMING: MORE QUESTIONS THAN ANSWERS

The article covers the problem of creating educational programs that are the background for the educational reform in Ukraine. The authors specify the need to develop training programs creation as a scientific basis of the curriculum reform. The national experience and the state of creating programs were analyzed. The reasons for the poor quality of training programs were found out. The precautions to avoid the further mistakes were made. The terms of positive developments in the theory and practice of creating programs were determined. The scientific approaches were featured, and the innovative nature of a curriculum was found out. The goals and the objectives were defined; the requirements for the content, structure and format were determined taking into account the changes of the educational paradigm. The authors made conclusions and determined the prospects of studying the process of developing curriculum. In particular, they include predictive planning, research on the potential areas of the research and models of creating curriculum, resolving contentious issues related to the Ukrainian model of curriculum development, their philosophy, scientific principles, content, structure and format, promoting the technologies of developing training programs, professional training of the future curriculum developers, forecasting educational needs and requirements to the future of education in general and curriculum, in particular.

Keywords: educational reform, creating curriculum, teaching Ukrainian as a state language.